

32002L0074

L 270/10

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

8.10.2002.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA NR. 2002/74/EK
(2002. gada 23. septembris),
ar ko groza Padomes Direktīvu 80/987/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku
aizsardzību to darba devēja maksātspējas gadījumā
(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 137. panta 2. punktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

pēc apspriešanās ar Reģionu komiteju,

saskaņā ar Līguma 251. pantā noteikto procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Kopienas Hartas par darba ņēmēju sociālajām pamattiesībām, ko pieņēma 1989. gada 9. decembrī, 7. punktā ir noteikts, ka iekšējā tirgus izveidei jāuzlabo darba ņēmēju dzīves un darba apstākļi Eiropas Kopienā un ka šai uzlabošanai vajadzības gadījumā jāattiecas uz dažiem nodarbinātības reglamentēšanas aspektiem, tādiem kā kolektīvās atļaušanas kārtība, kā arī tiem, kas attiecas uz bankrotu.
- (2) Direktīvas 89/987/EEK ⁽⁴⁾ mērķis ir paredzēt darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātspējas gadījumā. Šim nolūkam tā uzliek dalībvalstīm par pienākumu izveidot iestādi, kas garantē attiecīgo darbinieku prasījumu attiecībā uz darba samaksu apmierināšanu.
- (3) Maksātspējas likumu izmaiņas dalībvalstīs un iekšējā tirgus attīstība nozīmē, ka šajā direktīvā ir jāpielāgo daži noteikumi.
- (4) Juridiskās noteiktības un pārrēķināmības nolūkā ir jānoskaidro Direktīvas 80/987/EEK piemērošanas joma un dažas definīcijas. Jo īpaši ir jānorāda iespējamie izņēmumi, ko piešķir dalībvalstīm direktīvas noteikumu ieviešanā, un tādējādi ir jāsvīturo tās pielikums.

(5) Lai attiecīgajiem darbiniekiem nodrošinātu taisnīgu aizsardzību, maksātspējas definīcija ir jāpiemēro jaunajām likumdošanas tendencēm dalībvalstīs un šajā jēdzienā jāiekļauj arī maksātspējas procedūras, kas nav likvidācija. Šajā sakarībā, lai noteiktu garantiju iestādes atbildību, dalībvalstīm jāspēj noteikt, ka, ja maksātspēja izriet no vairākiem maksātspējas procesiem, situāciju uzskata par vienu maksātspējas procesu.

(6) Ir jānodrošina, ka no šīs direktīvas jomas netiek izslēgti darbinieki, kas minēti 1997. gada 15. decembra Direktīvā 97/81/EK par Pamatnolīgumu attiecībā uz nepilna darba laika darbu, ko noslēgušas Eiropas Rūpniecības un darba devēju konfederācijas savienība (UNICE), Uzņēmumu ar valsts kapitāla daļu un vispārējās ekonomiskās intereses uzņēmumu Eiropas Centrs (CEEP) un Eiropas Arodbiedrību konfederācija (EAK) ⁽⁵⁾, Padomes 1999. gada 28. jūnija Direktīvā 1999/70/EK par Pamatnolīgumu attiecībā uz darbu uz noteiktu laiku, ko noslēgušas un Eiropas Arodbiedrību konfederācija (EAK), Eiropas Rūpniecības un darba devēju konfederācijas savienība (UNICE) un Uzņēmumu ar valsts kapitāla daļu un vispārējās ekonomiskās intereses uzņēmumu Eiropas Centrs (CEEP) ⁽⁶⁾, un Padomes 1991. gada 25. jūnija Direktīvā 91/383/EEK, ar ko papildina pasākumus, kuru mērķis ir veicināt uzlabojumus darba drošībā un veselības aizsardzībā attiecībā uz darbiniekiem, kas pieņemti darbā uz noteiktu laiku vai īslaicīgā darbā ⁽⁷⁾.

(7) Lai nodrošinātu darbiniekiem juridisko noteiktību gadījumā, ja maksātspēja iestājas uzņēmumiem, kas darbojas vairākās dalībvalstīs, un stiprinātu nodarbināto tiesības saskaņā ar Tiesas praksi, ir jāievieš noteikumi, kas skaidri izsaka, kura iestāde šādos gadījumos ir atbildīga par maksājuma prasību apmierināšanu, un par dalībvalstu kompetento pārvaldes iestāžu sadarbības mērķi izvirza ātri apmierināt darbinieku prasījumus attiecībā uz darba samaksu. Bez tam ir jānodrošina attiecīgo noteikumu pienācīga izpilde, paredzot sadarbību starp dalībvalstu kompetentajām pārvaldes iestādēm.

(8) Dalībvalstis var noteikt ierobežojumus garantiju iestāžu atbildībai, kam jābūt saderīgiem ar direktīvas sociālajiem mērķiem, un var ņemt vērā atšķirības prasījumu līmeņos.

⁽¹⁾ OV C 154 E, 29.5.2001., 109. lpp.

⁽²⁾ OV C 221, 7.8.2001., 110. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2001. gada 29. novembra atzinums (vēl nav publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*), Padomes 2002. gada 18. februāra kopīgā nostāja (OV C 119 E, 22.5.2002. 1. lpp.) (vēl nav publicēta *Oficiālajā Vēstnesī*) un Eiropas Parlamenta 2002. gada 14. maija lēmums (vēl nav publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*). Padomes 2002. gada 27. jūnija lēmums.

⁽⁴⁾ OV L 283, 28.10.1980., 23. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar 1994. gada Pievienošanās aktu.

⁽⁵⁾ OV L 14, 20.1.1998., 9. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Direktīvu 98/23/EK (OV L 131, 5.5.1998., 10. lpp.).

⁽⁶⁾ OV L 175, 10.7.1999., 43. lpp.

⁽⁷⁾ OV L 206, 29.7.1991., 19. lpp.

- (9) Lai ļautu vieglāk identificēt maksātspējas procedūras jo īpaši situācijās ar pārrobežo raksturu, ir jāparedz, ka dalībvalstis paziņo komisijai un pārējām dalībvalstīm par tiem maksātspējas procedūru veidiem, kas rada pamatu, lai iekļautos garantiju iestādē.
- (10) Attiecīgi ir jāgroza Direktīva 80/987/EEK.
- (11) Dalībvalstis nevar pienācīgi sasniegt iecerētās darbības mērķus, proti, grozīt dažus Direktīvas 80/987/EEK noteikumus, lai ievērotu izmaiņas uzņēmumu darbībā Kopienā, un tāpēc tie labāk sasniedzami Kopienas līmenī, Kopiena var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma 5. pantā izklāstīto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šī direktīva nepārsniedz šā mērķa sasniegšanai vajadzīgo.
- (12) Komisijai jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums par šīs direktīvas ieviešanu un piemērošanu jo īpaši attiecībā uz jauniem nodarbinātības veidiem, kas rodas dalībvalstīs,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Direktīvu 80/987/EEK ar šo groza šādi:

1. Direktīvas nosaukumu aizstāj ar šādu:

“Padomes 1980. gada 20. oktobra Direktīva 80/987/EEK par darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātspējas gadījumā.”

2. Direktīvas I iedaļu aizstāj ar šādu:

“I IEDAĻA

Piemērošanas joma un definīcijas

1. pants

1. Šī direktīva attiecas uz tām darbinieku prasībām pret darba devējiem, kas atzīti par maksātspējīgiem 2. panta 1. punkta nozīmē, kuras izriet no darba līgumiem vai darba attiecībām.

2. Dalībvalstis izņēmuma kārtā drīkst neattiecināt šīs direktīvas piemērošanas jomu uz dažu kategoriju darbiniekiem, pamatojoties uz pastāvošām cita veida garantijām, ja konstatē, ka tās sniedz attiecīgajai personai līdzvērtīgas pakāpes nodrošinājumu, kāds izriet no šīs direktīvas.

3. Ja šāds noteikums jau ir spēkā dalībvalstu tiesību aktos, tās var turpināt neattiecināt šīs direktīvas piemērošanas jomu:

- a) uz mājkalpotājiem, ko nodarbina fiziska persona;

- b) uz zvejniekiem, kuru atbildību nosaka nozvejas apjoms.

2. pants

1. Šajā direktīvā darba devēju uzskata par maksātspējīgu, ja ir iesniegts pieprasījums sākt uz darba devēja maksātspēju balstītu attiecīgās dalībvalsts normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētu kopēju procesu, pilnībā vai daļēji vērst piedziņu pret darba devēja mantu un iecelt likvidatoru vai personu, kas veic šādu uzdevumu, un iestāde, kuras kompetencē tas ir saskaņā ar minētajiem aktiem:

- a) vai nu nolēmusi sākt procesu,
- b) vai noteikusi, ka darba devēja uzņēmums galīgi ir slēgts un ka pieejamā manta nav pietiekama, lai garantētu procesa sāksanu.

2. Šī direktīva neierobežo valstu tiesību aktos definētos terminus “darbinieks”, “darba devējs”, “darba samaksa”, “iegūtās tiesības” un “iegūstamās tiesības”.

Tomēr dalībvalstis šīs direktīvas jomā nevar neiekļaut:

- a) nepilna darba laika darbiniekus Direktīvas 97/81/EK nozīmē;
- b) darbiniekus, kam ir darba līgums par darbu uz noteiktu laiku Direktīvas 1999/70/EK nozīmē;
- c) darbiniekus, kas pieņemti īslaicīgā darbā Direktīvas 91/383/EEK 1. panta 2. punkta nozīmē.

3. Dalībvalstis nedrīkst noteikt mazāko obligāto darba līguma vai darba attiecību laikposmu, sākot no kura darbinieki iegūtu tiesības uz prasījumiem saskaņā ar šo direktīvu.

4. Šī direktīva neliedz dalībvalstīm attiecināt darbinieku aizsardzību arī uz citām maksātspējas situācijām, piemēram, tādām, kur *de facto* ilgstoši netiek veikti maksājumi, kas konstatēts valsts tiesību aktos paredzētā procesā, kas atšķiras no 1. punktā minētā procesa.

Tomēr šādas procedūras neuzliek garantijas saistības citas dalībvalsts iestādēm III a iedaļā minētajos gadījumos.”

3. Ar šādu tekstu aizstāj 3. un 4. pantu:

“3. pants

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka saskaņā ar 4. pantu garantiju iestādes garantē to, ka apmierina darbinieku prasījumus attiecībā uz darba samaksu, kas izriet no darba līgumiem vai darba attiecībām, ietverot atlaišanas pabalstus sakarā ar darba attiecību pārtraukšanu, ja tos paredz valsts tiesību akti.

Prasījumi, ko pārņem garantiju iestāde, ir neapmaksātie prasījumi par laikposmu pirms un/vai, attiecīgā gadījumā, pēc kāda noteikta datuma, ko nosaka dalībvalstis.

4. pants

1. Dalībvalstīm ir tiesības ierobežot 3. pantā minēto garantiju iestāžu atbildību.

2. Ja dalībvalstis izmanto 1. punktā minēto izvēli, tās nosaka laikposma ilgumu, par kuru garantiju iestādei jāapmierina neapmaksātie prasījumi. Tomēr tas nevar būt īsāks par tādu laikposmu, kas aptver atlīdzību par pēdējiem trim darba attiecību mēnešiem pirms un/vai pēc 3. pantā minētās dienas. Dalībvalstis var iekļaut šo trīs mēnešus ilgo mazāko laikposmu pārskata laikposmā ar ilgumu, kas nav mazāks par sešiem mēnešiem.

Dalībvalstis, kuru pārskata laikposms nav mazāks par 18 mēnešiem, var ierobežot to laikposmu, par kuru garantiju iestādes sedz neapmaksātos prasījumus, līdz astoņām nedēļām. Šādā gadījumā minimālā laikposma aprēķināšanai izmanto tos laikposmus, kas ir visizdevīgākie darbiniekam.

3. Bez tam dalībvalstis var noteikt augšējās robežas garantiju iestāžu maksājumiem. Šīs augšējās robežas nedrīkst būt zemākas par tādu līmeni, kas sociālā ziņā saderīgs ar šīs direktīvas sociālajiem mērķiem.

Ja notikusi šāda izvēle, tad dalībvalstis informē Komisiju par metodēm augstākās robežas noteikšanai."

4. Iekļauj šādu iedaļu:

"IIIa IEDAĻA

Noteikumi attiecībā uz starpnacionālām situācijām

8.a pants

1. Ja uzņēmums, kas darbojas vismaz divu dalībvalstu teritorijā, ir maksātnespējīgs 2. panta 1. punkta nozīmē, tad par darbinieku neapmaksāto prasījumu apmierināšanu ir atbildīga tās dalībvalsts iestāde, kuras teritorijā viņi strādā vai parasti strādā.

2. Darbinieka tiesību apjomu nosaka tā tiesību aktu sistēma, kam pakļauta kompetentā garantiju iestāde.

3. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka 1. punktā minētajā gadījumā, nosakot darba devēja maksātnespēju šīs direktīvas nozīmē, ņem vērā lēmumus, kas pieņemti saistībā ar 2. panta 1. punktā minēto maksātnespējas procesu, kas ticis pieprasīts citā dalībvalstī.

8.b pants

1. Lai īstenotu 8.a pantu, dalībvalstis paredz dalīties attiecīgajā informācijā to kompetento pārvaldes iestāžu un/vai 3. pantā minēto garantiju iestāžu starpā, jo īpaši, lai varētu informēt to garantiju iestādi, kas ir atbildīga par darbinieku neapmaksāto prasījumu apmierināšanu.

2. Dalībvalstis paziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm kontaktinformāciju par savām kompetentajām pārvaldes iestādēm un/vai garantiju iestādēm. Komisija padara šos paziņojumus publiski pieejamus."

5. "Direktīvas 9. pantu papildina ar šādu punktu: Šīs direktīvas īstenošana nav pietiekams pamats jebkādi tai stāvokļa pasliktināšanai, kas jau dominē katrā dalībvalstī, kā arī vispārējā darba ņēmēju aizsardzības līmeņa pazemināšanai jomās, uz ko tā attiecas."

6. Direktīvas 10. pantu papildina ar šādu punktu:

"c) liegt vai samazināt 3. pantā minētās saistības vai 7. pantā minētās garantijas saistības tādos gadījumos, ja darbinieks viens pats vai kopā ar saviem tuviem radniekiem bija īpašnieks būtiskai darba devēja uzņēmuma daļai un viņam bija ievērojama ietekme uz tā darbību."

7. Iekļauj šādu pantu:

"10.a pants

Dalībvalstis informē Komisiju un pārējās dalībvalstis par tiem valstī noteiktajiem maksātnespējas procedūru veidiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas piemērošanas joma, un par visām ar to saistītajām izmaiņām. Komisija publicē šos paziņojumus *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī*."

8. Pielikumu svītro

2. pants

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2005. gada 8. oktobrim izpildītu šo direktīvu. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Tās piemēro pirmajā daļā minētos noteikumus jebkurai darba devēja maksātnespējai, kas iestājusies pēc šādu noteikumu spēkā stāšanās dienas.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarīt šādas atsauces.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus tiesību aktus, ko tās pieņēmušas jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

5. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

3. pants

Šī direktīva stājas spēkā dienā, kad to publicē *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, 2002. gada 23. septembrī

4. pants

Komisija, vēlākais, līdz 2010. gada 8. oktobrim iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs direktīvas īstenošanu un piemērošanu dalībvalstīs.

Eiropas Parlamenta vārdā —

priekšsēdētājs

P. COX

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

M. FISCHER BOEL